

Birger Forsberg

9 oktober 1998

F.d. förste forskningsingenjör JAN SISEFSKY har gått ur tiden 68 år gammal.

Hans speciella erfarenheter och särpräglade personlighet kom att betyda mycket för Hedesundavävarna.

Första gången jag mötte honom var sommaren 1964 i Ljubljana, där vi deltog i ett "BARVA IN OBLIKA"-(färg och form-) symposium, anordnat av Konstfackskolan och Svenska slöjdföreningen. Det leddes av ett jugoslaviskt arkitektpar som varit verksamma i Sverige och talade svenska, Marta och Franse Jantse. Vi fick göra en bussresa till Banja Luca, Dubrovnik, Herzegovina, Sarajevo, Rijeka. Kända deltagare var bl.a. Hus-Bengtson, Expressen, nuv. prof Sven Thiberg med fru Alice, Gösta Sandberg, Jans medarbetare i arbetet med växtfärgningsboken (vår bibel i Hedesunda) bl.a., böcker och forskning i textil och färgning. 1968,69 hade Jan läst om Hedesundavävarnas förehavanden med barn i Hedesunda när jag träffade honom i Stockholm.

Du kan komma till oss över ett veckoslut. Vi får hålla till på hembygdsföreningens Åsudden. De har två timmerhus som vi får övernatta i och använda dansbanan som verkstadsgolv för vävande barn. Och vid den stenig älvstranden kan vi växtfärga (Dalälven vid ön i Hedesunda).

Du får bo gratis i medhavd sovsäck. Maten får Du betala, men vi lär Dig att väva och Du lär oss att färga garnen. Vi har inga driftspengar!

Jan kom men han stannade i tre veckor! Det gjorde han flera somrar. Jan var ungar. Vävarbarnen blev hans barn. "Jag kan inte tänka mig någon bättre semester än att ha dessa ungar, som kommer med allvarliga förfrågningar om olika växtnyanser till garnen."

Några somrar var vi sålunda fyra vuxna som delade på två rum i portlidret och åt i storstugan, där också barnen sov i sovsäckar. Där hade vi matsal och kök eller kokvrå. Jan och jag och blivande teckningsläraren vi konstfack Håkan Björling och en småskolelärarinna. Hon höll i barnens "självständiga" inköp av mat och matlagning i tredagarsskift. I vår filosofi, som vi övertagit från vår läromästare arkitektprofessor Ramses Wissa Wassef i Kairo, fanns det SOCIALA KREATIVA och EKONOMIN i en "förpackning", så att ett barn kunde förstå sambandet.

När Jan och jag fick vårt skift, skulle jag laga bondbönsvälling, en äkta hembygdsrätt som man varje sommar kan få på deras HEMBYGDSDAG. Jag ringde upp Lilly Bergström och frågade hur man kokade bondbönsvälling. Men vårt resultat blev BONDBÖNSGRÖT. Mjölken tog slut.

Efter detta sade Jan på sitt karakteristiska vis: "AV PRINCIP ÄTER JAG INTE GRÖT." Jag hävdade att barnen åt med god aptit!

Jan var en utpräglad gourmand (gourmet) vilket det finns många roliga exempel på från bl.a. hans många Hedesundavänner.

Jag själv var vid den tiden närmast frisksportare och Waerlandist. I Hedesunda sa mina barndomsvänner: "Dig släpper vi väl ut i trädgården."

Jan anförtror mig en gång att även han hade prövat på detta men utan att lyckas. Ett typiskt karaktärsdrag hos Jan var att han alltid var nyfiken och öppen och respekterade andras vanor och åsikter. Framför allt barnen tog han på allvar.

Hans drastiska skildringar från livet i Hedesunda som mötte hans svåger Haralds öron i Stockholm mötte också mina, med stor förnöjelse!

Dessa somrar som fyra vuxna delade med några bildvävande barn dagar och nätter (keramikbränning i vår hembyggda japanska VEDELDADE RAKU-UGN vid älvstranden) betydde mycket. Det var då som det hela ROTADE SIG, FICK STARKA RÖTTER I DET FRIA SKAPANDETS RIKE!

Jag har använt detta ROTSYSTEM vid pedagogiska debatter vid min KONSTFACKSKOLA där jag arbetade som lärare i 30 år för blivande TECKNINGSLÄRARE och REKLAM-, BOKSTAVS- och ILUSTRATIONSELEVER.

När det klagades på alltför stora klasser etc. Bl.a. under de tumultartade åren kring 1968. När MAO klädde väggarna i skolan. En lärare, RICHTER, på textilavdelningen berättade för mig att han hade köpt "MAOS LILLA RÖDA", som jag själv också gjorde, man skall alltid skaffa sig information. Där fick han tag i ett MAOCITAT där det stod "att man kunde ju inte låta folket bestämma allt"- som han visade en av de MAO-rödaste eleverna - vilket blev en svår chock för honom enligt läraren. Jag kände den eleven som blev alltmer förvirrad.

Jan Sisefsky var både fysiker, matematiker och kemist. Bevandrad i skönlitteratur, vetenskaplig och facklitteratur. Musik-älskare och -kännare. Kunskapen som han kontinuerligt delade med sig av vid dansbanan, vid keramikugnen och vid våra gemensamma måltider. En renässansmänniska! Jag frågade en gång ANNIE FORSBERG, 14 år, som läste mycket: "Skulle Du vilja ha Jan som lärare i skolan?" "Ja, om jag fick lära mig så där många fina ord så!"

Lärarna i Hedesunda skola, som redan var introducerade sedan 1965, kom då och då på besök. Hade mat med sig för pic-nic hos oss. Liksom vi var gäster i deras hem i trevlig samvaro och bastubad ibland. Jan lät vävarbarnen pröva på kinesisk kalligrafi (penselskrift), något som han själv hade förvärvat blått bälte i.

Här bör också nämnas att i vår första växtfärgningsvecka på ÅSUDDEN deltog äldre Hedesundakvinnor och barnen. Det var innan Jan kom in i bilden, och efter vårt egyptiska besök på Åsudden midsommaren 1966, när WISSA WASSEF och hans familj besökte Sverige och Hedesunda i tre dagar. Där om finns mycket intressant att berätta...

Den växtfärgningsveckan blev mycket trevlig med vackra soliga dagar bland kullerstenarna och grytorna vid älvstranden.

Den väv- och växtfärgskunniga, framlidna VIOLA ENGVALL sa till mig sista dagen: "Du kan väl säga något nu till smultrontårtan som fru ..." "Erik" Bergström bjuder på!"

När Häxmästaren, som han fick heta, kom till Åsudden "skrämde" han säkert en del hembygdsmedlemmar med sina drastiska formuleringar, sitt ordförråd - och dessutom Stockholmsdialekt. Ett stänk av främlingskap. Jan kunde också förvåna stockholmare!

Konstnärinnan...FORSBACKA fick under en halvtimme på KONSUMS KLUBBRUM, som var vår vinterverkstad, lyssna till honom.. Det var vi tre där och Jan hade just kommit med barnen från Gävle. Hennes häpna kommentar efteråt var: "Jag har aldrig hört på maken till ett sådant lärt och rinnande kunskaps- och åsiktsflöde!"

Sommaren 1973, när vi flyttade med pick och pack och barn till Halmstad var Jan givetvis med. Dit kom också en socialdemokratisk kulturknutte, som inom parentes till mig undrade hur vi hade kunnat klara oss på endast 6000:-, som Gävle kommun hade betalat för utsmyckningen av en vägg i kommunalhuset i Hedesunda. Men när Jan framförde sina synpunkter i alla barns närvaro svarade han knappt. Han sade till mig efteråt att han mycket väl hade kunnat bemöta honom, men i närvaro av alla barnen och vid det tillfället blev det konstigt.

Sådan var Jan: hans utläggningar om politik och om sina generaldirektörer och chefer på FOA var roande att lyssna till. Jan hade gått i bl.a. Carlssons skola, där kungliga barn går. Men om skolan i allmänhet sa han: "Man lärde sig tiga på tre språk."

Jan hade på FOA under MAO-tiden utarbetat en metod hur man med flyg i Sverige kunde gå upp och mäta radioaktiviteten c:a tre dagar efter ATOMSPRÄNGNINGAR i det "FREDSÄLSKANDE KINA" och det "AGGRESSIVA FRANKRIKE" som han uttryckte sig.

Vid fester i Hedesunda kunde han sjunga "EN STILLA LAGUN" och citera ur RÖDE ORM: När Röde orm och Blåtand kom i gräl vid Kung Haralds gästabud, och för att inte störa festen skylldes de på att gå ut och pissa - för att göra upp! När Röde Orm kom tillbaka sa han: "Nu har han pissat för sista gången." Om jag kommer ihåg rätt.

Jan deltog också vid RAKU-KERAMIKVECKOR hos Ståls i Östveda, varifrån många minnen väcktes till liv vid budet om Jans bortgång den 19 sept. 1998. Jag var med vid begravningen vid Judiska kyrkogården vid Södra Skogskyrkogården i Stockholm och vid kaffet hos hans enda syskon, system VERA. Hans kusiner kunde då berätta om många talande och roliga episoder och vad de ansåg att Jan har betytt för deras sätt att tänka.

Jag misstänker att vi alla vill försöka samla en hel del Jan-minnen.

En textilkvinna berättade när de åkte bil ut till Sollentuna att hon sade att här kanske man kunde bo. Varpå Jan svarade: "Ja, det är väl samma TV-program här"!

Själv blev jag mycket inspirerad av hans formuleringskonst och började skriva dikter om vad som hände runt dansbanan och vävstolarna. Låt mig ta med några av dom.